

DR KENÉZ-KURLÁNDER EDE
SZEMLÉJE

SZOMBAT

Hitvita

a szegényügyről

Hevesi Ferenc Sós Endre könyvé-
ről. — Tanfolyam leendő elöljárók
részére. — Dr. Schwarcz Benjámín
és Dr. Richtmann Mózes cikke. —
Molnár Kálmán családfája. — Jubi-
leumi levelek. — Bencze plébános
megcsókolta Wallenstein főrabbit.
— Olvasom . . . ! nem olvasom . . . !
— Színes riportok. — Hirek.

Hirdetmény

a husvétii pászka (macesz) forgalombahozataláról

A pesti izr. hitközség előljárósága tudomására adja a Budapest székesfőváros IV—IX., valamint a X. és XIV. kerületek területén lakó hiveknek, hogy pászka (macesz) szükségletük folyó évi március 14. napjától (vasárnaptól) kezdve, a vastagon szedett helyeken pedig március 17. napjától (szerdától) kezdve a megszokott helyeken lesz beszerezhető.

Központi elárusítóhely: VII., Sip utca 12. (II. udvar).

Az elárusító helyek délelőtt 8 órától délután 7 óráig, szombat este 7 órától fél 10 óráig állnak nyitva a t. Vásáriközönség rendelkezésére.

Vendéglősök, kávéházuajdonosok, kávémérők, fűszerezsek és élelmiszerkereskedők a fent megjelölt elárusítóhelyeken is kaphatnak pászkat, míg viszonteladás céljából nagyobb szükségleteik kielégítése végett a hitközség székházában (VII. Sip-utca 12. I. 52. sz.) levő maceszirodához kell fordulniok, ahová igénylésüket telefon útján (1-419-18) is bejelenthetik.

A pászka ára kg-ként 1 pengő 40 fillér a maceszdara 1 pengő 70 fillér, az „FF” jezésű finom maceszdara (liszt) ára kg-ként 1 pengő 80 fillér. A széderesti smure-macesz az összes árudákban kapható, kis csomagokban 90 filléres és nagy csomagban 1 pengő 80 filléres áron.

A folyó évben a macesz árát a múlt évben leszállított nivón tartottuk fenn, dacára annak, hogy a liszt árának lényeges emelkedése a macesz árának fel-emelését tenné indokolttá, viszont azonban kedvezményt ezuttal sem adhatunk. Teljesen céltalan tehát, ha bárki is kedvezményes pászkaügyben akár a hitközséghez, akár a körzeti elnökséghez fordul, kedvezményt senki sem kaphat. Figyelmeztetjük a t. Vásárlóközönséget, hogy a pászka árán felül egyéb címen semmit sem köteles fizetni. Figyelmeztetjük a t. Hittestvéreinket arra is, hogy az érvényes gabellatérítési jegyek a maceszvásárlásnál mint készpénz fogadtatnak el. A gabellatérítési jegyeknek azonban valamely kóser mészáros, baromfikereskedő, vagy vágoda által le kell bélyegezve lenniük, mert máskülönbén érvénytelenek. A gabellatérítési jegyek értékéből 10 százalék kezelési költség vonatik le és csak az ezután fennmaradó összeg tudható be a pászka árának elszámolásánál. Fontos tudnivalóként jegyezzük meg azt, hogy a gabellatérítési jegyek az összes árudákban a macesz vásárlásánál beválthatók.

Végül nyomatékosan figyelmeztetjük a hiveket arra is, hogy a hitközség területén kizárólag a pesti izr. hitközség előljárósága van feljogosítva a pászka gyártására és forgalombahozatalára, ennélfogva idegen helyről pászkat behozni tilos. Az ezen tilalom ellenére behozott pászka a közigazgatási hatóság által elfog koboztatni, a tilalom ellen vétőkkel szemben pedig a kihágási büntető eljárás meg fog indittatni.

A Pesti Izr. Hitközség Előljárósága

AZ „ÁHÁVÁSZ RÉIM” Országos Relebaráti Szeretet Egylet március hó 7.-én tartotta szokásos rendes választmányi ülését a pesti izr. hitközség székházában dr. Rosenák Miksa m. ktr. egészségügyi főtanácsos elnöklete és a választmány élénk részvétele mellett. Elnök meleg szavak kíséretében üdvözölte a megjelenteket és buzgó támogató munkára serkentette a választmányt. Hübsch Alfréd titkár ismertette az egyesület működését, amelyről szóló jelentés egyhangulag elfogadtatott. A zárszámadások ismertetése után propaganda, a peszachi

élelmezés hathatós keresztülvitele tárgyaltatott és választási bizottság küldött kt. Dr. Schwartz Benjámín, a Beul-len-téri templomkörzet nagyérdemű rabbija az egyesület tradicionális munkásságát, majd annak világi és egyházi elnökeit köszöntötte és ajánlotta felsegítő támogatását. Reichenberg Jakab al-elnök, Guttmann Mór, Hegedüs Ernő, Radó Bernát, Schwartz Sándor előljáró felszólalása után az egyesület egyházi elnöke az egyesület céljainak fokozott támogatására hívta fel a választmány figyelmét.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Ki akarja a szegényeket internálni?

Irta: Dr. Schwarcz Benjámín

Kedves Főszerkesztő Barátom! Te tudod, hogy lapodnak tiz esztendő pályáján mindig igaz barátja voltam. Szeretem lapodat, mert szellemes, eleven és bátor; szeretem a minden sorában megnyilvánuló váradi szellemet, melyben ráismerek a sász-chevrára, zsidó gondolkodásunk és érzésünk közös forrására. De az igazságot még jobban szeretem. És ez az igazságszeretetem adja kezembe a tollat, hogy ez egyszer vitába szálljak veled, vagy inkább azért, hogy a tévesen értesült Főszerkesztőtől a jól értesült Főszerkesztőhöz fellebbezek.

Én figyelemmel hallgattam Eppler Sándornak vas logikával és megcáfolhatatlan adatokkal megszerkesztett előadását és — bár tudod, hogy magam is erős kritikai természet vagyok, — én abból az előadásból nem tudtam a szegények internálásának szükségességét kiérezni. A főtítkár ur

**nem a szegényeket,
hanem a szegénységet**

szeretné internálni. Lenyügözően szép előadásában hivatalos statisztikai adatokkal mutatta be azt a ször-

nyű gazdasági leromlást, mely a mai nehéz időkben a zsidóságra rászakadt és amely — sajnos — a közeljövőben csak fokozódni fog. E rendkívüli időkben nem elégedhetünk meg a zsidó jótékonyságnak eddigi módszereivel, amely csak alamizsnát juttatott a szegényeknek, de gyökeresen nem segített. A jótékonyságnak — mint mondotta — nem az a feladata, hogy koldusokat tenyészessen, hanem az, hogy existenciákat teremtsen, műhelyt nyisson az iparosnak, üzlethez juttassa a kereskedőt és munkaalkalmat teremtsen a dolgos kezeknek. Ezekkel a napról-napra több áldozatot követelő feladatokkal csak úgy tudunk megbirkózni, ha összefogunk. ha az ember-szeretetet szolgáló intézményeket egységbe hozzuk. Ezzel nemcsak azt érjük el, hogy az egyesült erők több és eredményes munkát végezhetnek, de azt is, hogy a sok kis egyesület nem fogja a szegényeket egymás között labdaként dobálni, a segítséget egymásra hárítani, de a tehetősebbek sem fognak tudni kitérni kötelességeik teljesítése alól azon ürügygel, hogy ők már más helyen lerótták emberbaráti tartozásukat.

Egyesült erővel nemcsak jobban végezhetjük a jótékonyt, de többet is adhatunk.

Kedves Barátom! Te is, a Főtitkár úr is a Biblia alapján álltok, de míg Te a Bibliának arra a mondatára gondolsz „hogyan fog eltűnni a szegény a földről”, ő inkább azt a másikat szeretné megvalósítani, hogy „nem lesz közötted szegény”. Bölcsseink már rámutatnak, hogy a Szentírás e két mondata ellentmond egymásnak, de kiegyenlítik ez ellen-

mondást úgy, hogy nem lesz szegény, ha hallgatnak Isten szavára, de nem fog eltűnni a szegény, ha nem teljesítik Isten parancsát. A főtitkár ur azt a „psalmot tanulja”, hogy hallgassanak Isten szavára, hogy minden zsidó ember teljesítse kétszeresen — noszann titén — e nehéz időkből az emberszeretet törvényét, hogy internáljuk a szegénységet, de nem a szegényeket. Ez az igazság! Te pedig szereted az igazságot!

Hatvany Bertalan:

A SZEGÉNYÜGYRŐL

A magyar zsidóság szociális helyzetének ismerője feltétlen helyesnek fogja találni azt az elgondolást, amelyet a hitközség főtitkára, Eppler Sándor juttatott kifejezésre nagyszerű felolvasásában. Ennek az elgondolásnak az a lényege, hogy a jótékonyt központosítani kell. Az egyéni jótékonykodás bizonyos tekintetben magasabb értékű lehet, de sokszor nagyon tökéletlen, az adakozó szeszélyétől függ és így a rászoruló igen gyakran van kitéve lealacsonyításnak, megszegényítésnek. De a visszaélésnek is tág tere nyílik. Az élelmes ember, aki az egyéni jótékonykodás útjait jól ismeri, túlságos fölénybe jut az ügyetlen szegénnyel szemben. A

főtitkár ur elgondolása mindenestre nagy előrehaladást jelentene a zsidó szociális nyomor rendszeres enyhítésére.

A BELSŐ-LIPÓTVÁROSI IFJUSÁGI CSOPORT ALAKULÓ KÖZGYŰLÉSE. Március 3-án tartotta a Belső-Lipótvárosi Ifjúsági Csoport alakuló közgyűlését dr. Barna Károly hitközségi előljáró és Eppler Sándor főtitkár, valamint ötszáz alapító tag jelenlétében. Dr. Barna Károly elnöki megnyitójában ismertette azokat az elgondolásokat, amelyek a pesti izr. hitközséget vezették az ifjúsági csoportok megalakításával. Balázs György az ifjúság célkitűzéseit adta elő, majd Rosner Miklós a szervezésről tett jelentést és dr. Rosenfeld Jenő, az ifjúsági csoport rabbija a jelölő bizottság jelentését terjesztette be. Ezután egyhangulag megválasztották az ifjúsági csoport vezetőjét.

Stühmer-féle של פסה csokoládé

budapesti orth. rabbintus felügyelete alatt. Kapható mindenütt. Visszonteladók az eredeti hechser másolatát kapják. **Gyár: Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 8. szám**

פסח של Husvéti árut az ismert kiváló minőségben, az idén is gyártunk.

A felügyeletet az egri főrabbi, főtisztelendő
Schreiber Simon ur
 gyakorolja.

A husvéti áru gyártásának rituális felügyelete még sokkal szigorubb, mint az egész éven át gyártott áru amugy is nagyon szigoru felügyelete. E szigoru rituális felügyelet teljes erejü biztosíték arra, hogy az áru és így különösképen a husvéti áru megbízhatóságához soha kétség nem férhet.

A husvéti árut tehát a legvallásosabb emberek is a legteljesebb bizalommal fogyaszthatják.

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.

Budapest, 113. postafiók 5. Telefon: *2-688-45.

A nyomorít látni kell!

A Szombat ilyen címen közölt a múlt számban cikket, amely azt hangoztatta, hogy a zsidó szegényügy centralizációjának eszméje nem üdvös, mert nemcsak nem fogja megjavítani a mostani helyzetet, hanem rosszabbodást idéz majd elő. Erről a cikkről kérte Kenéz dr. szerkesztő ur, *mint szakértőnek* a véleményét. Az utóbbi minőséget készséggel vállalom. Én ezen a téren igenis szakértő vagyok. Vagy 16 évvel ezelőtt úgy mutatott be a zsidókórház volt gondnoka, Leichtmann bácsi az intézményügyi előljárónak: „Ennek az urnak (ez én vagyok) kívánságát honorálni tessék, nagy érdemeket szerez kórházunk körül, mert — minden hónapban hoz egy ingyen beteget.” Életemben igen sokat snorroltam másokért. Békeidőben és a háborúban, amikor megboldogult barátom, Blücher József volt a hitközség jótékonyági ügyének vezetője és kellő pénz fölött rendelkezett, igen sok érdemes emberen segíttünk. Az utolsó években a szegény emberek világában presztizsem nagy csorbát szenvedett, mert Blücher József utódja Falambos Jenő barátom az én legnagyobb sajnálatomra sokkal kevesebb anyagi eszköz felett rendelkezik. Most is van egy-két intézménynél meghallgattatásom 2-3 pengő erejéig s én az intézmények renoméja érdekében a kapott összeget megduplázva eljuttatom szegényeimnek.

Tetszik tehát látni, hogy szegényügyben szakértő vagyok és így engedelmeskedem a Szombat kérésének s szakértői véleményt akarok nyilvánítani. Véleményem csak a szerkesztő kívánságának fog megfelelni, de nem az ő véleményének. Hogyis mondta az egyszerű özvegyasszony, amikor férjhez akart menni és ebbeli kívánságát elmondotta gyermekeinek, akik lebeszítették erről a lépésről? „Azért szoltam nektek, hogy rábeszéljete, nem pedig azért, hogy lebeszéljete.” A Szombatnál megfordítva van: azért kért tőlem véleményt, hogy lebeszéljem, hogy fejtegetéseinek ellentmondjak. Tehát megmondom, hogy igenis tapasztalataim alapján *híve vagyok a szegényügy célszerű, jól megadminisztrált, okos és jószívűséggel keresztülvitt koncentrációjának.*

Mondok egy példát praxisomból: Adva van egy ember, akinek 15 pengőre volna szüksége. A hitközségnél különféle okok miatt nem kaphat többet, mint 8-at, más egyesületekhez kell tehát fordulni. Mi ennek az eredménye? Kétnapi lótas-futás, a félelem, hogy elkési a hivatalos órákat, az intéző urak nem lesznek ott, stb. stb. és az eredmény esetleg az, hogy 3 pengőnél nem tud többet felhajtani. Kellő szervezethez és szociális érzék mellett a szükséges 15 pengőt egy helyen megkapná, talán utbaigazítást is. Természetesen arra az álláspontra

kell helyezkedni, hogy koncentráció nem azt jelenti, hogy kevesebbet fogunk a szegényügyre fordítani, hanem azt, hogy többet és célszerűbben, *jelenti a megbízható információt, a jobban működő apparátust.* Hisz ez az együttműködés némely tekintetben nagyszerűen bevált. Látjuk: *a hitközség és a Chevra közös ebédakciójában.* Ezt a koncentrációt nem szabad összehasonlítani a főváros által kezdeményezett koldusakcióval. Ott arról van szó, hogy ne az egyes ember adjon, nálunk azonban arról, hogy ne előljárók, tisztviselők jó, vagy rossz kedvétől és más egyéb mellékes mozzanatoktól függjön a szegény ember megsegítése. A Szombat félti az új rendtől a közvetlenséget, már pedig azt hangoztatja a Szentírás szavaival: „Adni, adni kell neki” (noszajnitén lau) neki, személyesen. Az elv helyes volna, de a mostani viszonyok mellett is elveszett már ez a közvetlenség, hisz csak a kijelölt hivatalnok eszközli a jótékonykodást. Ezzel kapcsolatban mondok én egy másik Tóra igemagyarázatot, melyet 25 évvel ezelőtt leírtam. Egy jótékonyági egyesületről volt szó. Azt állapítottam meg róla: megvalósítják a Biblia leglengetlenebb látókövetelményét: „ne legyen közötted szegény” — megvalósítják úgy, hogy vagy nem engedik be a szegényt, vagy pedig kidobják és így tehát valóban nincs a hivatalban. Az illető egyesület vezetője legközelebbi találkozásom alkalmából kijelentette, hogy nincs igazam két okból. Először: a dolog nem igaz, másodsor: ha igaz is, akkor a rabbik feladata a prédikálás, nem pedig a zsidó lapoké. Én erre a következőt válaszoltam: Először: igaz, másodsor: az igazmondáshoz kell bizonyos fokú szögleteség és nyersség, a mai időben azonban csak a simuló és a halk beszédű rabbik szeretik a jótékonyági ügyek vezetői, tehát a sajtónak kell megírni az igazat.

A szegényügy koncentrációjáról igen sokat lehetne beszélni és azért azt akarom tenni, amit az egyszeri polgár akart Hillélnél elérni, hogy az egész Tórára megtanítsa, amíg egy lábbon áll. A mi egész zsidó létünk, szociális tevékenységünk is olyan, mintha csak egy lábbon állana és azért gyorsaságban

elismétlem az egész Tórát: *Berésisz* (kezdetben), *Semausz* (nevek), *Vajikro* (szólt), *Bamidbor* (pusztában), *Devorim* (szavak.) Nálunk egy új gondolat felvetésénél így szokott lenni, hogy a *kezdet* megvan, utána jönnek a *nevek* (kiket lehetne az élre állítani?), azután következnek a szónoklatok, az egyik szól, a másik szól, de lényegében véve az egész *pusztában* elhangzik és a végén nem marad más, mint: *devorim*: csupa szó. Elfelejtik, hogy a *Berésisz*, a kezdet után következik *Boro*, a teremtő tett. A koncentrációról nem kell tehát sokat beszélni, hanem meg kell csinálni. Jó lesz, ha kellő szellemgyógy megjavítását, új mederbe terelésöt vagy jól lehet megcsinálni, vagy sehogy, de meg kell csinálni. Jó lesz, ha kellő szellemenben komolysággal, felelősségérzettel csinálják. A Szombat azt mondja: „a nyomort látni kell” és én hozzáfűzöm: *Igen, de jó szemmel is kell nézni* és becsületesen enyhíteni akarni.

Dr. Richtmann Mózes

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

HEVESI SIMONNÉ ÉS ROSENBERG SÁNDORNÉ TEADÉLUTÁNJA. Dr. Hevesi Simonné és Rosenberg Sándorné, a fővárosi zsidó karitás e nagytekintélyű patrónái márc. 11-én délután, a VII. ker, Izr, Nőegylettel karöltve, a Bethlen-téri templomkörzet dísztermében a Rabbiképző Intézet hallgatóinak segélyezésére teadélután rendeztek, amelyre tisztelőik igen nagy számban jelentek meg, hogy áldozzanak az általuk felkarolt nemes, jó ügyre.

KAMARA MOZGÓ

A legújabb filmattrakció:

Asszonyok paradicsoma

Főszerepben:

HORTENSE RAKY, LEO SLEZÁK

Előadások kezdete: hétköznapokon fél 6, fél 8, fél 10 órakor; szombat, vasár- és ünnepnapokon 4, 6, 8 és 10 órakor.

Molnár Kálmán

levelét megírta és beírta a nevét a magyar demokrácia és a magyar zsidók történetébe. Mert példátlan eset az, hogy ellenséges áramlatok között valaki kiáll nyílt sisakkal a liberális eszmék mellett. A tiszaszlári eset alkalmával bevárták az idők mulását és hallgattak a nagyok, a legnagyobbak, köztük Tisza Kálmán, Apponyi Albert, Csáky Albin, sőt még Szilágyi Dezső is. A nyílt levéllel a politikai napilapok behatóan foglalkoztak, én csak egy rövid megjegyzésre szorítkozom:

Molnár Kálmán nagyváradi származású, én őt személyesen nem ismerem, nem emlékszem rá, annál jobban ismertem édesatyját, Molnár Imrét, aki tanárom volt a jogakadémián; később egymás mellett ültünk a városházi közgyűlési teremben. Molnár Imre hitbuzgó katolikus volt, részt vett minden katolikus mozgalomban, ő egyik kezdeményezője és megvalósítója volt a magyar neo-katolicizmusnak. Mai mértékkel mérve liberálisnak volna nevezhe-

tő, akkoriban azonban ő a retrográd irányzatot képviselte, akár csak Rákosi Jenő. A „Rerum novarum“ kezdetű enciklika volt a második bibliája, politikai pártállása mindvégig Apponyi Albert hitvallása volt. Mikor Apponyi viszontagságos politikai múlt után belépett a Kossuth-pártba, kijelentette, hogy őt Kossuth Ferenc-től csak az ásó-kapa választhatja el. Molnár Imre harminc évvel ezelőtt Apponyi Albert zászlajára esküdött fel és hű maradt hozzá az ásó-kapáig. Az akkori idők szellemében velünk, zsidó joghallgatókkal, sohasem érezte a cultus disparitást.

A koalíció idejében valami iskolaügyben deputációval mentünk fel az akkori kultuszminiszterhez: Apponyi Alberthez. Öten voltunk, a vezetőnk Glatz Antal főispán volt. Molnár Imre is, én is ott voltunk. A rövid audiencia után Apponyi barátságosan elbucszott tőlünk, de Molnár Imrét magához ölelve azt mondta: „Te Imre, még itt maradsz nálam...”

MINDEN ZSIDÓ OLVASSA EL!

ÁRA 1.60 P

S Ó S E N D R E

Cion bölcsei

a horogkereszt árnyékában

Egy antiszemita hamisítvány rémregénye című könyvét. — A kiváló publicista szenzációs leleplezései a horogkeresztes világpropagandáról.

ÁRA 1.60 P

MINDEN ZSIDÓ OLVASSA EL!

Nem kell mindenről írni

Már a régi tradíció azt mondta, hogy a Biblia egyes szakaszaira nem kell felolvasni a köznépek számára való fordítást, a targumot. Ez arra is vonatkozik, hogy bizonyos felekezeti vonatkozású, mélyen az agadába, vagy halachába vágó dolgokat nem lehet röviden tolmácsolni a nyilvánosság előtt. Így például, a multkor azt olvastam a Zsidó Ujságban, hogy boldog emlékezetű Frankl Adolf azt mondta volna, hogy a „művészet tisztátalanságát Ábrahám átadta az izmaelitáknak.” Ezt így nem mondhatta. Elsősorban, mert ő kiváló, finomlelkű ember volt, másodsorban azért, mert hiszen a régi talmudi bölcsek is dicsőítik Jáfet fiának, a görögöknek műveltségét és művészetét.

Most is ilyenféle kijelentést olvasunk a legutóbbi számban. Az orthodox nagygyűlésen megjelent a tudós szerencsi főrabbi is, akinek egy nagy halachikus műve hagyta el a sajtót. Ennek az egyik fejezetéből az eredményt leszűrte és közölte az Országos űabhi-egyesület közlönye, a Magyar Izrael, melyet a tudós teológusok szerkesztenek. Már most érthetetlen, hogy a Zsidó Ujság azt írja, hogy meginterpellálta erre vonatkozólag a szerencsi főrabbit, aki kijelentette, hogy a cikkíró nem értette meg az ő fejtegetéseit és erre vonatkozólag a lap a következő számban részleteket ígér. Őszintén szólva: nem hiszünk, hogy a dolog így van. Már csak a lap címőjára és a sakkörökre való tekintettel is. Utánanéztünk a Magyar Izraelben és azt láttuk, hogy ott arról van szó, hogy egy elkábított vágóállaton elvégezhető-e a rituális metszés? Ez a dolog rendkívül kényes. Tekintettel arra, hogy Németország mintájára több helyen is kíséretetnek a rituális metszés eltiltásával és azt ajánlják, hogy előzőleg elkábítassék az állat. Ezt az előzetes elkábítást a zsidó vallástörvény értelmében eddig elutasították. A Magyar Izrael nevezett számában az úgy pár sorral van elintéztve. És olybá tűnik fel, mintha nem is volna olyan komplikált. Erre vonatkozólag nyilatkozik éppen az orthodox főrabbi. Nem akarunk beleavatkozni a dologba, de mégis megállapítjuk, hogy bizonyos dolgokban

nincs szükség targumra, azaz bizonyos dolgokat nem szabad laikusok előtt pár sorral elintézni. „Rabbinica sunt, non leguntur.”

AZ IZR. SZÜNIDEI GYERMEKTELEP EGYESÜLET a tavasz beköszöntésével egyidejűleg megkezdte a folyó év nyarán Diósjenőn és a Balaton mellett végzendő nyaraltatás előmunkálatait. Az egyesületet már us tömegesen keresik fel a szülők, kik gyermekeik nyári üdültetését kérik. Az egyesület feladatát mindeddig — tmmár 28 év óta — a zsidó társadalom nagyszerű áldozatkészségével sikeresen oldotta meg és évenként 600—800 szegény gyermeket nyaraltatott balatoni és diósjenői telepeim. E nagylelkű és nemesszívű társadalomra támaszkodik ezúttal is és reméli, hogy zsidó szívének megnyilatkozásával most is pártfogásába veszt a főváros elsatnyult, vérszegény, gyermekeit és elősegíti azt, hogy azok ismét elkerüljenek a főváros nyári forró légköréből, hogy ősszel kerüljenek haza. Azért az egyesület igazgatósága a bekövetkezendő Peszach ünnep alkalmával azon kéréssel fordul az áldozatkész hittestvérekhez, hogy közvetlen adományokkal vagy a templomban való felajánlás útján tegyék lehetővé a nagyszámú nyomorban selylődő gyermekek idej nyaraltatását. Bizton hiszi az egyesület, hogy kérelme ezúttal is meghallgatásra talál mindazoknál, kik szívkön viselik a szegény és szükölködők szenvedéseit.

Adományok küldhetők az egyesület irodájába (VII. Sip u. 12. fszt.) az Angol Magyar Bank, a Magyar Ált., Hitelbank és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank főintézetéhez.

Dr. SCHLESINGER SÁMUEL EMLÉKEZETE. Zajn Adár napján Fried Lajos rabbi fájdalmas szavakkal ecsetelte a gyász hónap letelte alkalmából rendezett istentiszteleten azt a pótolhatatlan veszteséget, mely nemcsak a debreceni hitközséget, hanem az egész zsidóságot is érte dr. Schlesinger Sámuel, a nagyra hivatott debreceni főrabbi elhunytával.

SZEGŐ FERENC MEGHALT. A bájos, kedves ember nagyon népszerű volt, sokan szerették, mindenki úgy becázte „Fidi”, igazi nevét sokan el is felejtették. Már évek óta betegesketett. 14-én volt a temetése nagy részvét mellett. Felesége született Back Zseni és három fia gyászolják benne a jó férjet és csatádapát.

OLVASOM,...**NEM OLVASOM...****Nem olvasom**

Már rég hirdetem, hogy szükség van református mintára egy előljárói (presbiteri) tanfolyamra. Alig akad a neológ előljárók közt olyan, akinek már az apja is előljáró volt és alig akad a mai előljárók gyermekei között valaki, aki ambicionálná a felekezeti tisztségeket. Ha ez így marad, nem lesz utánpótlás. A fiatalok nem ambicionálják és nem is kérnek részt a hitközség vezetésében. Ezen segíteni kell. Meg kellene szervezni az előljárói tanfolyamot, hiszen elsőrangú oktatókban nem lenne hiány. Elsősorban Stern Samu hitk. elnökre gondolunk, mellettük a kitünő gárda: Eppler, Munkácsy, Glückstahl, Vértes, Zahler, Ledermann, Endrei, Lunzer, Bánó, Beck. Vidéken: Biedl, Aszman, dr. Deutsch, Bodor Zsigmond, stb. Csupa művésze tisztségének. Ők volnának hivatva felnevelni a jövő előljárói nemzedéket. Hiába prédikálom ezt évek óta, nem hallgatnak rám.

Az orthodoxoknál ez másképp van, ott a fiatalság részt kér és részt kap a vezetőségben. Most választották a központi százasbizottságot, s ebben szerephez jutott egy fiatal Freudiger, egy fiatal Bernfeld, sőt vők és unokák is, akik már korán igyekeznek a családfő nyomdokaiba lépkedni. Így helyes ez és így van biztosítva a jövő...

Olvasom

Az izraelita tanítók egyesületének közlönye az iskolák fenntartása érdekében igen fontosnak tartja a sajtó pro-

paganda-munkáját. Ez nagyon okos és helyes elgondolás. Ehhez természetesen az tartozik, hogy a sajtó el legyen terjedve. Ezzel kapcsolatban meg kell állapítani tárgyilagosan, hogy a tanítóság sohasem tünt ki azzal a buzgalommal, hogy propagandát csináljon a sajtónak. Oly sajtópropagandára is van szükség, amikor a sajtót propagálják.

Nem olvasom

Egy nagy vállalat keresztény igazgatója néhány évvel ezelőtt feleségül vett egy zsidó származású lányt, aki férje kedvéért kikeresztelkedett. A fiatal asszony nyomban megígértette férjével, hogy beleegyezik abba, hogy halála előtt visszatérjen a zsidó hitre, mert ő zsidó temetőben akar nyugodni. Néhány héttel ezelőtt tragikus véletlen baleset történt az asszonnyal. A szerencsétlen haldoklott már, mikor a férjnek eszébe jutott ígérete, azonnal rabbit hozatott, aki visszafogadta a szerencsétlen asszonyt a zsidó hitbe. Zsidó temetőbe temették el, sőt a katolikus férj egy évre előre kifizette az egyik zsidó templomban imádkozó embernek a feleségéért mondandó kaddis honoráriumát. A férj hetenként többször megjelenik a templomban és ellenőrzi a kaddist mondó embert...

Nem olvasom

Általános feltűnést keltett, hogy az orthodox központi százas bizottságban nem jutott szerephez, sőt nem is volt jelölve a Mechanikai Szövőgyár ismert vezérigazgatója, Mayer Miksa, sem ő, sem testvérei. Hogy miért? Erre én is kíváncsi vagyok.

Olvasom

Gál Franciska 660 holdas birtokot vásárolt és 65 holdat elcsiptek belőle az agrárreform kedvéért. Meg kell állapítanunk, hogyha az egészet vették volna igénybe, akkor sem tekintettük volna nagy felekezeti sérelemnek.

Olvasom

Budapesten a múlt évben 500 millió pengő egyenes adót fizettek be. Itt kellene mostan pontos zsidó statisztikát fölvenni!

Olvasom

A müncheni botanikus kertben van egy különleges égbenyuló fa, amelynek ősi neve: der Ahrons-stab. Ugy látszik a mai német vezetőség még mindig nem végzett tökéletes munkát, hiszen az Ahron-stabnak erősen szemita ize van. Sürgősen megváltoztatandó Wotanstab-ra...

Nem olvasom

Grandiózus tudományos munkára készül dr. Löwinger Sámuel rabbiképzőintézeti tanár. Összeállítja a magyar tudományos irodalomban található Maimunira vonatkozó értekezéseket, cikkeket, jegyzeteket. Az új „Monumenta Majmonidis Hungarica” elé nagy várakozással tekintenek. Remélhetőleg nem fogja ki felejteni egyik laptársunk ama 2 év előtti híradását, hogy: „A „Majmuni” jubiláris ünnepélyek alkalmából meg fognak emlékezni a „Rambam-ról” is.

Olvasom

Jakabháza bírása nem tud magyarul, amint ez egy Szombahelyen lefolyt tárgyalás mutatja. Ez elég sajnálatos körülmény, de azért mégsem olvassuk sehol, hogy ez csak — jakab házában fordulhat elő.

Olvasom

A Magyar Hírlap írja: Most iktatták be tisztségébe a szigetvári zsidóság új főrabbiját, dr. Berend Bélát. A beiktatóbeszédet dr. Hevesi Simon pesti vezető-főrabbi tartotta és az izraelita templomban megjelentek a többi felekezetek és a hatóságok képviselői is. A templomi ünnepség után a Korona-szálló nagytermében vacsorát rendeztek dr. Berend Béla főrabbi tiszteletére. Az első felköszöntőt dr. Hevesi Simon mondta a kormányzóra, majd Bencze Ernő katolikus plébános üdvözölte a zsidóság új papját. Ezután a jelenlévő dr. Wallenstein Zoltán pécsi főrabbi szólalt fel, aki arról beszélt, hogy a magyarság mindig legyőzte a külső ellenségeket, de gyógyíthatatlan sebeket szenvedett olyankor, amikor testvér testvérré emelt kezét. „Aki ma válaszfalat von ebben az országban a különböző felekezetek közé — mondotta — az az ország sirásója.” Végül a három papnak, a szigetvári katolikus, református és zsidó papnak az együttműködésére emelte poharát. A beszéd után Bencze Ernő katolikus plébános

NAGY SZERENCSEBEN RÉSZESÜLHET

ha nálunk vesz részt az

osztálysorsjátékban**FŐNYEREMÉNY SZERENCÉS ESETBEN****700.000 pengő****MINDEN MÁSODIK SORSJEGY NYER.**

Rendeljen tehát mielőbb sorsjegyet

WEISZ BÉLA ÉS TÁRSA

bankház főelárusítóknál

BUDAPEST, WESSELÉNYI-UTCA 18.

Sorsjegyek árai osztályonként:

Égész 28 P, fél 14 P, negyed 7 P.

Huzás április 27-től július 13-ig

Telefon: 423-88. Szombaton zárva.

10 ÉVES A SZOMBAT

JUBILEUMI IRÁSOK

העשירי יהיה קדש

CEVECEK

Dr. Adorján Ármin

az erdélyi és bánáti Orsz. Iroda elnöke

Kedves Ede,
látom, hogy a Szombat tizéves ünnepe és a Te negyvenéves ujságírói jubileumod már olyan komoly stádiumba jutott, hogy nemcsak új ismerőseidnek, de régi barátainak is elő kell állaniok. Gyermekek- és ifjukurunk közös kedves és kevésbé kedves emlékei ujuinak íel bennem. Emlékszel-e még, egy folyosón laktunk és Te büszke lenézéssel kezelted azt a tényt, hogy én és öcsém „csak” gimnazisták voltunk, Te pedig világi tudományok soronkívüli elsajátítása mellett, mint főstudiumot, a vallási ismereteket szerezted meg? Hát arra emlékszel-e még, hogy áldott jó Apám, a régi, de modern gondolkodású zsidó tanító és szigorúan vallásos édes Anyám örültek annak, hogy mi privát óráinkbaa is egy ilyen „Szent” család szép példáját láthatjuk, pedig igen komoly és nagytekintélyű Atyád, de meg nemeslelkű, gyöngédmosolyu Anyád is mily szeretettel, de bizonyos féltéssel állapították meg, hogy Te „világi” fiukkal is barátkozol és ebbe is inkább csak a két család egymásközti meleg rokonszenvének és tiszteletének okáért nyugodtak bele? És mikor már mindnyájan firkálni tudtunk és ambicionáltuk hogy meg is jelenjék egy-egy művünk! És mikor már kiléptünk az élet iskolájába, ügyvédi irodánk volt, ahol szürke percek és szűkmaruku kliensek közt haladt az utunk addig, míg el nem váltunk. Te arra, mi erre.

De dacára a látszólagos eltérésnek, azért mégsem váltunk el nagyon, még kevésbé végleg. Hisz ime, már évtizedek óta újra, vagy még mindig ugyanazon területen dolgozunk! Ési vallásunk sokat

hányatott, a felekezetünk meddő, mégis termékeny talaján. És ha néha elérünk valamit, ez jól esik, mert emlékszünk arra, hogy amit jó szüleink vallásos házában magunkba szívtunk, az nem ment kárba, sőt!

Itt vagyunk tehát, korban, tapasztalatban előhaladva, egyebekben éppen olyan egyedül, mint amilyen egyedül van Izrael a népek közt. És jól esik megállani egy kicsit és az előretekintés sötét kilátásai helyett visszanézni a multba, mely küzdelmes volt, de kedves, nehéz, de nem hiábavaló.

Kedves Ede, hát emlékezzünk és amig lehet, amig tudunk, dolgozzunk tovább, távol egymástól, mégis egymáshoz közeli lélekkel, lankadó erőnk dacára, vallásunk lélekkel, lankadó erőnk dacára, vallásunk, Gondoljunk a multa és cselekedjünk a jövőért.

Hűséges baráti üdvözlettel:

Oradea, 1937. február 19.

Dr. Adorján Ármin

Grünbaum Manassé

nyug. mátészalkai főrabbi

A Szombat tiz éves és Főszerkesztője 40 éves írói jubileuma alkalmából szeretettel köszöntöm Önt, akit 53 évvel ezelőtt a Talmud tengerén való evezésre tanítani szerencsém volt.

Amikor Önnek e kettős ünnepén felrajzanak előttem a nagyváradi évek emlékei, e reminiscenciák két képtől nyernek szint és tónust: az Ön nagynevű Édesatyjának és áldottszívű Anyjának kénétől. Magam előtt látom Kurländer Rafaelt.

amint üzletében ülve hetenként átismétli a sisé szidré misnét és ott-hon a könyvtárszobájában elmélyül Samson Rafael Hirsch műveiben. Magam előtt látom az ő hitvestársát, az igazi éseth chailnak megtestesítőjét, a jószivnek és nemeslelkűségnek ezt az utolérhetetlen Nagyasszonyát, akinek igazi zsidó étellel és tartalommal telített házában én, a szegény bocher, meghitt otthont találtam. Nélkülözésekben és küzdelmekben gazdag bocher éveim súlyos megpróbáltatásai után az egyedüli kárpótlást számomra az a derü és napfény jelentette, melyben az Ön szülei házában részem volt.

Valahányszor az Ön írásait olvasom, a sorok között mindig felvillan előttem egy-egy fényszálacska a Mennyekbe költözött Szüleinek lelki habitusából.

53 évvel ezelőtt a gemore mellett én Önt יהיזקאל -nek szólítottam, 53 év után ismét így szólítom: יהיזקאל Adjon az Ur Önnek továbbra is erőt munkájához!

Grünbaum Manassé nyug. rabbi

Dr. Jacobi József

a budapesti Orvoskamara alelnöke

Lieber Edi!

Anlässlich des zehnten Geburtstages Deines äusserst gelungenen geistigen Sprösslings begrüßen wir Dich allerwärmstens und wünschen von ganzem Herzen Euch Beiden bestes Wohlergehen. Möget ihr noch viele Jahre zur Freude und Erholung all derer wirken, die mit grösstem Interesse den regen Geist dieses, Deines echten Kindes bewundern.

Maseltov Edi!

In alter Herzlichkeit senden
innigste Grüsse

Lize & Józsi

Dr. Stein Artur

ügyvéd, a Hagyomány szerkesztője

Negyvenéves irói és tízéves szerkesztői jubileumához azért gratulálok, mert — hivatalosan nem ünneplik.

Egyszer, valamikor, nem is olyan régen még, az a mondás járta: acharé mosz kedosim — halál utánra való a szenttéavatás. Akkor még tudták, hogy ez a világ 36 caddik érdemében áll fenn; és azt is, hogy még — én caddik hoórec áser jáásze tov velaj jecheto — ezek a caddikok sem hibátlanok, ezek a caddikok sem csalhatatlanok. Épp ezért a kritikát nemcsak jogosnak, nemcsak célszerűnek, hanem szükségesnek, az ellenvéleményt pedig tiszteletben tartották. Vezető egyéniségeink a heves támadások pergőtüzében acélosodtak, tökéletesedtek; elannyira, hogy — ha életükben nem is számítottak az egész világ mindössze 36 caddikja közé, — de remélhették, hogy acharé mosz, haláluk után, kedosim, szent kegyelettel fognak róluk megemlékezni.

Ma fordított világot élünk. Azt mindenki természetesnek találja, hogy még a legjelentéktelenebb papocska is megsértődik, ha csak caddiknak titulálják. Természetes ez azért, mert hiszen manapság nincs széles e hazában valamirevaló hitközség, ahol 36 ám hoórecet ne töltene el a szentség és csalhatatlanság tudata, a Führeri elhivatottság divatos hóbortja, aki csalhatatlansága tudatában nem tűr ellentmondást, csak parancsolai tud, unbedingte Unterwerfungot követel és Hámán módjára gyűlöli azt, aki nem hajt térdet Előtte. Ma vezető férfiainak csak hizelegni szabad és nincs oly magasztos jelző, melyre magukat méltóknak ne tartanák.

De amíg az ám hoórecek garázdálkodnak az élen, nehéz az események krónikásainak, kritikusaiknak a helyzete.

Willst Du bei schlechtem Volk
Verhasst nicht sein, so sing ihr Lied
Und sei mit ihnen ein Bösewicht.
So nur hassen sie Dich nicht
tanácsolta már Götfried von Strassburg.
Ön ugyan, igen tisztelt Kartárs úr.

nem érdemelte ki ezt a gyűlöletet, de legalább — nem ünneplik. És ezért is megérdemli a gyűlölteket üdvözlését.,.,,

Kivánsággal illik az üdvözlést befejezni. Én csak azt kívánhatnám: vajha kiérdemelné a hivatalosak gyűlöletét. De inkább csak azon reményemnek adok kifejezést: vajha mielőbb gátlás nélkül teljesíthetnék kötelességüket a vártan állók!

Nagyrabecsülésem nyilvánítása mellett vagyok

őszintén tisztelő kartársa:

Dr. STEIN ARTUR

Kertész Ödön

a Mikéfe igazgatója

Nagyrabecsült Főszerkesztő úr!

Lelki szükségét érzem, hogy jubileumán én is jelentkezsek a legmelegebb üdvözléssel és az igazi érték előtti hódolással. — Jóideig magam is az ujságírás kovászian kenyerét ettem és hogyha a hangszeren való tökéletesülésig nem jutottam, annyit elértem, hogy mások muzsikáját élvezni és értékelni tudom. Így meggyőződtem, hogy Ön a vérbeli ujságíró és publicista minden kellékével rendelkezik. Talán néhány aláhúzásra kívánczik, mint: tehetség, judicium, bátorság, igazságszeretet. Az előbbi kettő születési ügy, az utóbbiak lelki kifinomultság termékei. Az Ön igazságérzete oly magaslaton van, hogy esetleges tévedéseket is kész elismerni, bátorsága oly emberi, hogy eljut ama belátásig, hogy azt külső körülmények determinálják. Emlékszem Főszerkesztő úr, hogy amidőn egyszer egy önértékes cikkéhez gratuláltam, ennyit tettem hozzá: „Hátha még úgy írhatta volna meg, ahogy szeretné.” Amire Ön rezignálva csak ennyit mondott: „Hátha!” És akkor Ön különösen imponált nekem és fájt, hogy a Szombat mögött nincs egy ötemeletes bérház, vagy legalább ennek értékét egy évi előfizetésben kifejező olvasó tábor.

Mert az Ön teljes függetlenségétől sem kellene félnie senkinek, legfeljebb azoknak, akik az igazságtól irtóznak.

Azt a mondást, hogy „De mortuis nil nisi bene”, cynikusok úgy fordítják, hogy az élőkről csak rosszat kell mondani. Ön azonban örömmel mond jót az élőkről, ha arra érdemesek és ez adja meg kritikájának becsét.

Ezért e határkőnél kívánom, hogy az emberi kor legvégső határáig teljes testi és szellemi jólétben olvasson és olvastasson. Lilmaud ulla mód. A tollától soha nem szabad megválnia, mert az annyi, mintha a katona a fegyverétől válna meg. A publicista nem mehet nyugdíjba, mert ez az igaz embereknek veszteséget okoz, a méltatlan ellenfeleknek pedig kárörömet, fellélekzést, sőt még a díszes pár lépésnyi örök ingatlant sem lehet garantálni. A nyugalomba vonuló publicistának nem jár semmi, még annyi figyelemben sem részesül, mint a kiérdemesült gladiátor, kinek legalább ekkor odaajándékozták azt a fakardját, amellyel a vívás, tanu-

A f. hó 11-én befejezett 37. sorsjátékban

TÖRÖKNÉL

NYERTÉK

a nagy jutalmat

400.000 P

a 12318. számú sorsjeggyel,

a legnagyobb főnyereményt

300.000 P

a 7616. számú sorsjeggyel,

a 100.000 P

főnyereményt

a 38118. sz. 1/4 sorsjeggyel

TÖRÖK A. és TÁRSA

bankház rt.

Budapest, IV., Szervita-tér 3.

A Budapesti Aut. Orth. Izr. Hitközség felügyelete alatt termelt

husvétii orthodox kóser palacktej és tejtermékek

kaphatók és megrendelhetők összes fiókjainál és az orthodox izraelita fűszerkereskedőknál.

**Budapesti Központi Általános Tejcsarnok R.-T.
VII. Rottenbiller utca 31**

ta. Mindezt azért mondom, hogy csüggedni nem szabad, akkor sem, ha a jubileumi időszak lezajlásával nehéz hétköznapok következnek.

Azonban a Szombat értékes első év-tizede és az Ön becsületes több évtizede garancia arra, hogy Izrael igaz fiai, kik a szombat szentsége mellett minden zsidó ideálért lelkesedni tudnak, megőrzik a Szombatot.

Igaz nagyrabecsüléssel tisztelő híve
Budapest, 1937. február 17.

KERTÉSZ ÖDÖN

A BUDAPESTI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG a március 15-iki nemzeti ünnep alkalmából Kazinczy-utcai főtemplomában ünnepélyes istentiszteletet tartott, amelyen a hitközség előljárósága és képviselőtestülete óbudai Freudiger Ábrahám m. kir. kormányfőtanácsos, hitközségi intézmények képviselői és számos hívő vett részt. Preisz főkantor által énekkarral előadott alkalmi zsoltárok elhangzása után Sussmann Viktor rabbi a nyitott frigyláda előtt a hazáért és nemzetünk boldogulásáért megható imát mondott. Az istentisztelet a Himnusz akkordjaival fejeződött be.

ÜNNEPI ISTENTISZTELET A DOHÁNY- UCCAI TEMPLOMBAN.

A Dohány uccai izr. templomban hétfőn, a március 15-iki nemzeti ünnep alkalmából délelőtt 9 órakor ünnepi istentiszteletet tartottak, amelyen megjelent testületileg a pesti izr. hitközség előljárósága: Stern Samu udvari tanácsos, elnök, dr. Barna Károly, dr. Dési Géza szentegyleti alelnök, Frey Kálmán, Ledermann Mór, Nagy Andor, dr. Rosenák Miksa, Vida Jenő felsőházi tag, dr. Zahler Emil előljárók, Eppler Sándor főtitkár és dr. Csörgő Hugó főjegyző, a pesti Szentegylet részéről Kramer Miksa elnök, Lunzer Pál alelnök és dr. Endrei S.

Henrik, igazgató-főtitkár, az Országos Iroda részéről, Szántó Jenő alelnök és dr. Bakonyi László főtitkár, a templomi előljáróság részéről Breuer Gusztáv és Eppinger Károly. A képviselőház elnökét dr. Lukács Gyula elnöki főtanácsos, a kultuszminisztérium Laszkár Miklós miniszteri tanácsos és Prodan János miniszteri osztálytanácsos, a honvédelmi minisztérium és honvédfőparancsnokságot tisztiküldöttség, a főpolgármestert és polgármestert dr. Boross Pál főjegyző, a főkapitányt dr. Gántai János VII. ker. rendőrkapitány, a VII. ker. előljárót dr. Lengyel Mihály tanácsjegyző képviselte.

Céltudatos és okos emberek most vesznek

osztálysorsjegyet

miáltal megszerzik a reménységet, amely buzdít, serkent egy jobb jövő és boldogulás felé.

Hinni bizni, és remélni, az a fő!

sorsjegynek egyenlő a nyerési esélye! Mindenkié és minden egyes

Ne legyen tehát sötétenlátó, ingadozó, hanem bizakodó és reményteljes!

Bizzék a jövőben, a szerencse forgandóságában és vegyen vagy rendeljen legalább egy osztálysorsjegyet!

Mindenkit érhet szerencse!

Miért ne Önt is! Nemesak nálunk hanem egész Európában alig van ember, akinek ne volna sorsjegye.

A SORSJEGYEK HIVATALOS ÁRA:
egész 28, fél 14, negyed 7, nyolcad 3.50 P az összes főárusítóknál

Húzások már április hó 10.-én kezdődnek

Az orthodox zsidóság megválasztotta a 100 tagu Országos Képviseletét és a 15 tagu Központi Bizottságot

Orthodox főrabbi és világi delegátusok nagygyűlése a fővárosban

Március 8-án és 9-én újította meg a hazai orthodox zsidóság országos képviselőinek hatéves mandátumát. Az országos választógyűlésnek egyetlen tárgya negyven rabbi és hatvan világi képviselőségi tag megválasztása volt. A választási aktust az ide vonatkozó sztrvezeti szabályok két napra írják elő. Az első napon, 8-án, a 21 tagu jelölő bizottságot választották meg és ennek jelölése alapján ejtették meg másnap, március 9-én a választást. *Kahan-Frankl Samu*, az orthodox központi iroda elnöke nyitotta meg az impozáns nagygyűlést, amelyen kétszáznál több delegátus jelent meg, közöttük száznál is több főrabbi. Megnyitó beszédében megindító szavakkal emlékezett meg elődéről és apósáról, a nemrég elhunyt nagynevű *Frankl Adolf* központi irodai elnökről, a magyar orthodox zsidóság felsőházi képviselőjéről. A delegátusok mélyen megilletődve hallgatták az elnök kegyeletes megemlékezését. Megnyitó beszéde további során ecsetelte a világ zsidóságának súlyos szenvedéseit. A hazai zsidóság rendkívül szomorú gazdasági helyzetével foglalkozott ezután és kiemelte, hogy azt a szélsőséges izgatások még csak súlyosbitják. Ezután *dr. Reiner Imre* jogtanácsos felolvasta azokat a hódoló és üdvözlő táviratokat, amelyeket a nagygyűlés Horthy Miklós kormányzóhoz, Darányi Kálmán miniszterelnökhöz és Hóman Bálint vallás és közoktatásügyi miniszterhez intézett. Az üdvözlésekre *Darányi Kálmán* miniszterelnöktől és *Hóman Bálint* vallás- és közoktatásügyi minisztertől még a gyűlés folyamán megérkeztek a köszönő táviratok. *Dr. Reiner Imre* jogtanácsos mondott ezután hosszabb beszámolót az elmúlt ciklus kiemelkedőbb felekezeti eseményeiről és a Központi Iroda működéséről. Nagy nyomatékkal kérte a delegátusokat, hogy a hitközségek békéjének fenntartásán minden erejükkel működjenek

közre. Megemlítette, hogy a legutóbbi ciklusban történt elnökválasztás, továbbá az új Kiegészítő Szabályzatok tárgyalása során, az országos képviselőség az egész országnak példát mutatott a felekezeti közügyek egységes szellemben való megoldására és elintézésére. Bizonyos, hogy ilyen értelemben kerül majd elintézésre az orthodox zsidóság felsőházi képviseletének aktuális kérdése is. Ráműtött arra, hogy *Frankl Adolf*, az orthodox zsidóság felsőházi képviselője már négy évvel ezelőtt felhívta a bolsevizmus elleni állásfoglalásra felekezeti különbség nélkül az összes egyházak vezetőit s a pozitív hitet valló tudósok és politikusok táborát. Ennél a mostanában megindított mozgalomnál tehát éppen a zsidóságot szeretnék mellőzni, melynek képviselője a törvényhozás felsőházában az üdvös gondolatot felvetette. Zsidó körökben a bolsevizmus ellen nem kell ugyan harcolni, mert a hagyományhű zsidóság már hitbeli meggyőződéséből is a legélesebben szemben áll ezzel a valláspusztító veszedellemmel, mégis fontos, hogy ez a nagygyűlés nyilvánossága előtt manifesztáltassék. Befejezésül a jelentés a hazai zsidóság elleni izgatásokat és gazdasági károsításokat említette meg, amelyek ellen a Darányi-kormány hathatós védelmét reméli. Ezt a bizakodását Darányi miniszterelnök legutóbbi nyilatkozatai teszik jogosulttá, amelyekben a szélsőségek erélyes üldözését ígerte.

A jelentéshez azután *Bernfeld Sámuel* szólott hozzá hosszasan. Meleg elismerő szavakban emelte ki a Központi Iroda működését. *Dr. Fisch Dezső* delegátus felszólalása után rátértek a választási aktusra, amely két napon át tartott és 9-én délután fejeződött be. Közben, 8-án este, az egész országból összegyűlt orthodox rabbikar felhasznalta az együttlét alkalmát és megtárgyalta a

fontosabb vallási problémákat. Az ujonnan megválasztott országos képviselőség 10-én nyomban megtartotta alakuló ülését és megválasztotta a központi bizottság tagjait.

A jelölő és választási bizottságok elnökei: Strasser Salamon debreceni főrabbi és óbudai Freudiger Ábrahám budapesti elnök. A jegyzői teendőket dr. Deutsch Adolf végezte.

Az új országos képviselőség megtárgyalta az elintézésre váró ügyeket is. Felszólaltak: Pollák Emánuel szerencsi, Deutsch Jenő abaujszántói, Katzburg Miksa ózdi, Strasser Salamon debreceni, Teitelbaum Naftaly nyirbátori főrabbi, óbudai Freudiger Dávid, óbudai Freudiger Ábrahám, Korein Dezső, Blaszc Ede, Goldschmidt Sigfried, Spitzer Arnold, Steiner Ede, Schlesinger Adolf és Németi Sándor országos képviselőségi tagok. A felszólalásokra Kahan-Frankl Samu elnök adta meg a kellő felvilágosításokat. Ez a gyűlés 10-én délután 2 órakor ért véget. Délután 3 órakor az ujonnan megválasztott központi bizottság tartotta első alakuló ülését és egyben a sügősebb ügyekben érdemleges tárgyalás után meghozta határozatait. Ezzel este 8 órakor befejeződött a hazai orthodox zsidóság vezetőinek három napos tanácskozása.

PATAI JÓZSEF ÉS PATAI EDIT — NAGYSZÜLŐK. Patai Józsefék egyetlen leánya, Éva, aki férjével Jeruzsálemben a Hous Bezalel-ben lakik, — a napokban anya lett. Jeruzsálemben született Pataiék kis unokája, a Szentföld legujabb terméke. Patai Edith szüleit, Ehrenfeld Mórt és feleségét, a dédszüelőket, valamint a boldog nagyszüelőket, a világ minden tájáról elhalmozták szerencsekívánatokkal.

MEGJELENT A KECSKEMÉTI-EMLEKALBUM. A váradi hitközség felejthetetlen főrabbi, Kecskeméti Lipót emlékének ápolására bizottság alakult, amely megbizta dr. Faragó Viktor váradi hitközségi főtitkárt, hogy a nagy főrabbiról emlékalbumot szerkesszen. Az emlékalbum gyönyörű, Kecskeméti Lipót emlékéhez méltó formában és kiállításban a napokban jelenik meg.

NYOLCVAN ÉVVEL EZELEŐTT SZÜLETETT HERTZ HENRIK. Egyetlen sor írás sem emlékezett meg a III. Birodalomban arról, hogy nyolcvan évvel ezeleőt látta meg a napvilágot Hertz Henrik, a kiváló tudós, akinek az emberiség a rádiót köszönheti. De nem emlékeznek meg a zsidó munkatársairól: Márkus Siegfriedről és Schwarz Dávidról sem. Hertz Dávid fiatalon halt meg, mindössze 36 évet élt.

JULIUS 29-ÉN KEZDŐDIK A HARAND-VILÁGKONGRESSZUS. Ez év július 29-én nyílik meg és augusztus 27-ig tart az a világhkongresszus, amelyet a Harand-mozgalom hívott össze. A kongresszuson tárgyalásra kerül az általános létminimum, küzdelem a fajgyűlölet ellen és végül a világbéke biztosításának kérdése. Mindegyik kérdéshez számos tudós fog hozzászólni, a világhkongresszus beszédeit és vitáit pedig minden világhnyelven ki fogják adni. Már számos államban megkezdődött az előkészítő munka, megnyiták a kongresszus irodái.

Van szerencsénk ajánlani szatmár-megyei főzdenkben prima kék szilvából főzött, a fehérgyarmati és a budapesti orth. rabbinátus bizonylatával ellátott, kitűnő minőségű

húsvéti

szilvapárlatunkat

melyet szabályszerűen lepecsételt edényekben szállítunk.

Egyben közöljük igen tisztelt vevőinkkel, hogy

szesz és élesztőgyárunk

a budapesti orth. rabbiság állandó felügyelete alatt áll, és ellenőrzése mellett kötjük meg évente az ünnepi eladási szerződéseket.

Gschwindt-féle Gyár Rt.

Budapest, IX., Ipar-utca 15-21

Telefon: 13—50—03

Sós Endre új könyve:**Ción bölcsei a horogkereszt
árnyékában**

Irta: Dr. Hevesi Ferenc

Szép kiállítású, öt íves munka hagyta el a minap a sajtót, melyről elmondhatjuk, hogy az antiszemitizmus elleni propaganda-irodalom gyöngye: Sós Endre könyve, a Ción bölcseinek jegyzőkönyveiről.

Sós Endrét a zsidó közönség ismeri és nagyrabecsüli. Kiváló írói készségét, alapos készültségét, mély tudását, szinte agitatori lendületét, zsidó lelkeségét megismertük azokból a remek előadásokból, melyekkel a magyarországi zsidóság szellemi kincsesházát és kulturális fegyvertárát gazdagította. Zsidó meggyőződés, a judaica veritas tökéletes átélése és átérzése jellemzik egyéniségét és ez a meggyőződés megérzik új könyvének minden során keresztül.

Az antiszemita rágalmazó hadjárat standard-műve a Ción bölcseinek jegyzőkönyvei, a hazugságok és aljas kitalálások e szerencsétlen halmaza. A pokoli lelkesület és gyűlölködő szadizmus e szörnyszülöttjével mérgezik világszerte a könnyenhívó és hajlamos lelkeket.

Sós Endre a tudás és meggyőződés vértetében száll sikra e torzmű ellen. Bámulatossá tudásával és éles logikájával boncolja szét ezt a könyvet, kimutatva benne a hamisításokat, a tendenciózus hazugságokat. Beállítja a művet keletkezése időpontjának eseményeibe, hogy rávilágítson azokra a machinációkra, melyek létrehozzák. Rámutat alkotóinak, az alszerzetes rendőröknek, a semmilyen aljasságtól vissza nem riadó rendőrfőnök — politikai ágensnek jellemére, hogy lássuk

mily szennyes forrásokból táplálkozik az antiszemita ideológia.

Megmutatja a mű alapjául szolgáló Dialógust a pokolban, melynek tisztasági tendenciáját meghamisítva, közönséges plágiummal megpróbálva tartalmát, applikálták a protokollumokat a zsidóságra.

Emellett rámutat, hogy a horogkeresztes mozgalom mint illeszti világszemléletébe ezt a könyvet. A hazugság világfelfogása a hazugság pillérjén épül.

Mindezt teljes objektivitással, tudományos kritikával, becsületes és oknyomozó történetírói alaposággal és lelkiismeretességgel teszi.

Írásmódja művészi és nemes. Egyenes, tiszta magyar próza. Olvasásra élvezetes, tartalomban gazdag.

Olyan könyv, melyet érdemes elolvasni. Olyan könyv, amelyet el kell olvasni.

~~~~~

AZ IZR. MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT BLAU LAJOS-EMLEKÜLÉSE. Az IMIT március havi ülését Blau Lajos, a Ferenc József Országos Rabbiképzőintézet volt igazgatója, a Társulat társelnöke emlékének szentelte. Dr. Szemere Samu elnöki megnyitójában a most egy éve elhunyt kiváló teológusnak tudományos egyéniségét jellemezte. Dr. Hevesi Simon, a Pesti Izr. Hitközség vezető főrabbi, a Pesti Izr. Hitközség vezető főrabbi, magasröptű emlékbeszédben rajzolta meg a nagy magyar papnevelő-tanár egyéniségét és tudományos munkásságát. Barát Endre „A rektor úr” c. alkalmi költeményét adta elő nagy hatással. Az emlékülésen nagyszámú, előkelő közönség vett részt.

ISRAEL UNTER DEN VÖLKERN, ez a címe Erich Kahler érdekes új könyvének, mely most jelent meg Zürichben a Humanitas Verlag kiadásában. A könyv ismertetésére visszatérünk.

AGYKULTURA-CSOPORT A BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁRON. Budapest idegenforgalmában mind nagyobb szerepet játszanak a nyugatról jövő vendégek. Erre való tekintettel a Kárpitosok Ipartestülete akciót indított annak érdekében, hogy a budapesti szállodák és penziók az összes rendelkezésre álló ágyakat, illetve fekvőhelyeket a nyugati közönség igényeinek megfelelően szereljék fel. Ennek kapcsán beadvánnyal fordultak a főkapitánysághoz, vizsgálja meg a szállodákat, és penziókat, és csak ott engedélyezzen magasabb szobaárakat, ahol az ellenőrző bizottság, amelyben hatósági személyeken kívül kárpitosok is részt vesznek, a közismert nyugati módra felszerelt kitűnő anyagból készült, kényelmes fekvőhelyeket talál. Ez a felszerelés rugós alsómatrác, lószőrmatrác, gyapjumatrác, és ezen elhelyezett szarvasbőr lepedőből áll. A kárpitosipartestület e nyugati ágtypus népszerűsítése érdekében a Budapesti Nemzetközi Vásáron kiállítást rendez a nyugaton használatos különböző ágtypusokból.

HALÁLOZÁS. Február 28-án, rövid szenvedés után elhunyt özv. Steiner Ignácné, született Flekeles Zsófia, aki példaképe volt a vallásos, buzgó zsidó nagyszonyoknak. Az elhunytban Steiner Ervin és dr. Endrei S. Henrikné született Steiner Riza édesanyjukat, továbbá dr. Endrei S. Henrik, a Chevra Kadisa népszerű igazgató-főtítkára anyósát gyászolja. Temetése március hó 2-án, kedden délben impozáns részvét mellett volt. A gyászbeszédet dr. Schwartz Benjamin tartotta.

A SASZ-CHEVRA adar 7-én Vasvári Pál utcai templomában tartotta kegyelei ünnepélyét, amelyen felavatták az új Jahrzeit emlékművet és megörökítették a márványemléktáblákat is. Az előkelő közönséggel zsúfoli templomban a pesti hitközséget dr. Rosenák Miksa képviselte, aki a néhai Székely Ferenc emlékmécset gyújtotta meg. A Chevra Kadisát Beck Jenő az emléktáblán is megörökített szülei, Árvai Henrik pedig báró Kohner Adolf emlékére gyújtott mécses, Fejér Lajos, a Sasz-Chevra népszerű, agilis, és köztiszteletben álló elnöke, néhai Frankl Adolf emlékére, dr. Fábrián Béla képviselő pedig apósának, néhai Schwartz Gyulának emlékére gyújtott mécses. Az ünnepi beszédet Herskovius Dávid rabbi tartotta. Az ünnepély tökéletes rendezéséért Kohlmann Nándor főtítkárt illeti köszönet és hála.

AZ UJPESTI FŐRABBI JUBILEUMA. Március hó 6-án bensőséges ünnepség keretében üdvözölte az ujbpesti izraelita hitközség dr. Friedmann Dénes főrabbit 10. esztendőszolgálatára alkalmából. A délelőtti istentisztelet keretében Klein Éliás főkantor alkalmi imát recitált, majd a főrabbi tartotta meg szónoklatát. Istentisztelet után a paplakban tisztelgő küldöttségek nyújtották át üdvözlő beszédek kíséretében figyelmességük jeleit. Itt az ujbpesti izraelita hitközség és Chevra Kadisa nevében Arányi Adolf elnök, a hitoktatói testület nevében dr. Lichtmann Mór rabbi, a nőegylet nevében dr. Kálmán Ödönné, a Wizó nevében Futó Gyuláné, a Venetiáner Kör nevében Barta Dezső, a Venetiáner Ifjak nevében dr. Benedek Jenő, a cserkészcsapat nevében Goldstein János, a Friedman kör nevében Schégerin László, a volt tanítványok nevében dr. Wassermann Jenő beszéltek, majd a főrabbi válaszolt a beszédekre. Délután a főrabbi rendezte összejövetelen dr. Friedman Dénes, dr. Wassermann Jenő és Budai Dániel beszéltek. A jubileum alkalmából a főrabbi tiszteletére 1000.— pengős alapítványt létesítettek és a kereskedő és iparos ifjak otthonát a nevével nevezték el.

PURIM-EST AZ AGGOK-HÁZÁBAN. Megható, meleg ünnepség színhelye volt Purim este a Pesti Chevra Kadisa által fenntartott Aggok-háza, ahol a Chevra Kadisa előljárósága is megjelent, hogy együtt ünnepelje a Purim ünnepet az Aggok-háza ápolóiival. Az ünnepélyen részt vettek: Kramer Miksa, a Chevra Kadisa és az Aggok-háza elnöke, nejevel, Lunzer Pál elnökhelyettes nejevel, Bánó Dezső, Beck Jenő és Steiner Marcell előljárók nejeikkel együtt, továbbá Wertheimer Lajos előljáró, valamint dr. Endrei Henrik igazgató-főtítkár. Az est folyamán az előljáróság részéről Lunzer Pál elnökhelyettes, továbbá Bánó Dezső és Wertheimer Lajos előljárók szólaltak fel és mutattak rá arra, hogy az előljáróság nemcsak az Aggok-háza ápolójának, hanem önmagának is lelki gyönyörűségei szerezt, amikor ezt a gyönyörű estét az ápolókkal együtt tölti el. Az ápolók részéről többen szólaltak fel. Baumgarten Ferenc, Klinger Leó és Mann Adolf ápolók köszönték meg az előljáróságnak azt az önfeláldozó gondosságot, melyet az előljáróság velük szemben gyakorol. Több órán át maradt együtt az előljáróság az ápolókkal.

**AZ ADAKOZÓ KÖZÖNSÉG
FIGYELMÉBE!**

Az utóbbi időben feltűnően elszaporodtak a főváros területén az olyan adománygyűjtők, akik a közönség tájékozatlanságát kihasználva, különféle költött nevű zsidó felekezeti célzatot szolgáló látszó intézmények és egyesületek nevében keresik fel az adakozókat, akiktől a nemlétező intézmények céljaira kisebb-nagyobb adományokat csalnak ki. Általában sok visszaélés történik a gyászoló közönség bizalmával s a gyászoló családokat „Kegyeltrendezőség”, „Halottak lelkiüdvéért”, „Haszkozasz”, „Jiszkor” hangzatos feliratu, de címjegjelölés nélküli nyugtákkal zaklatják s az adomány ellenében a halotti ima elmondására és mécses meggyújtására vállalkoznak. Több panasz érkezett hitközségünkhöz, hogy egy magát dr. Adlernek, meg dr. Steinernek nevező egyén telefonon és személyesen erőszakos fellépéssel gyűjt adományokat a „Magyar Országos Talmudisták Ügyvezetősége” című, nem létező intézmény részére. Felkérünk mindenkit, akinél ilyen adománygyűjtők jelentkeznek, hogy közérdekből az ilyen kísérletről hitközségünket azonnal értesítsék.

**A Pesti Izraelita Hitközség
Előljárósága**

KOMJÁDI BÉLA HALÁLOZÁSI ÉVFORDULÓJA. Vasárnap délelőtt a MUSz elnöksége meleg ünnepség keretében hódolt Komjádi Béla emlékének, midőn halálának negyedik évfordulóján felkeresték Komjadinak a rákoskeresztúri izr. temetőben lévő díszsír helyét. Ott volt az Uszó Szövetségnek egész csapata, ifj. Horthy Miklós elnök helyett, aki külföldön tartózkodik, dr. Donáth Leó kormányfőtanácsos, elnökhelyettes tartotta az emlékbeszédet a sírnál. A kegyeletes ünnepségen a Szentegyet elnökségét dr. Dési Géza alelnök és dr. Endrei S. Henrik igazgató-főtitkár képviselték, kiknek az uszóspart vezetősége megjelenéséért hálás köszönetet mondott.

A REMÉNY ZSIDÓ IFJUSÁGI FOLYÓRAT ünnepi száma, dr. Molnár Ernő szerkesztésében, gazdag tartalommal és szép képekkel jelent meg, XXIII. évfolyam. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV. Ajtósi Dürer-sor 9. Műtatványszám díjtalan.

Felelős szerkesztő és kiadó: **Dr. Kenéz-Kurländer Ede**, Budapest, VI. gr. Zichy J. u. 43. Telefon: 1-271-35. — Előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerű papíron 20.— P. Postatakarékszám 16.760

NÁDOR NYOMDA, Budapest, VI., Vörösmarty ucca 47/a. Tel.: 1-128-98

Országos Rabbiképz - Zsidó Egyetem Könyvtára

TIVOLI FILMSZÍNHÁZ

TELEFON 123-049

VI. NAGYMEZŐ-U. 8

Március 18-tól

Perczel Zita, Ráday, Bulla Lici, Kabos, Berki Lili, Csontos, Sziklay Szeréna, Gárdonyi főszt.**DUNAPARTI RANDEVU**

Vigjáték

Telefon revü

Ének, zene, tánc

Santa Lucia

Színes filmattrakció

MAGYAR és FOX VILÁGHIRADÓ

A folytatólagos előadások kezdete köznap: fél 4 órától, vasár- és ünnepnap fél 2 órától folytatólag

Az első előadás mérsékelt helyárákkal

Jegyelővétel egy órával az előadás megkezdése előtt, vasár- és ünnepnap pénztárnyitás d. e. 11 órakor

Dr. LÖWINGER SÁMUEL GYÖN-GYÖSÖN. Március 7-én, a kulturbizottság meghívására dr. Löwinger Sámuel professzor nagyszerű, széles skálakon mozgó tudományos és népszerű előadást tartott „Zsidó sors és világtörténelem” címen. A nagyszámú hallgatóság minőségig feszült figyelemmel hallgatta a jeles előadó érdekes és új szempontokra épített fejtegetését, melyet dr. Jakab Jenő rabbi üdvözlő szavai vezettek be és dr. Hajdu Béla, a kulturbizottság elnökének köszönő és hála szavai zártak be. A bevezetőjében dr. Jakab Jenő rabbi megható szavakkal emlékezett meg Kiss József 15 éves halálának évfordulójára alkalmából, mely után Braun György Kiss József költeményeiből azavalt.

HUSVÉTI MANNA-CIKÓRIÁT ajánljuk a hitű háziasszonyok figyelmébe!

GONDJAINK ENYHITÉSE és sorsunk jobbrafordulása érdekében senki ne mulassza el egy oszálvsorsjegyet venni, vagy rendelni, mellyel könnyen nyerhet most 10, 20, 25, 35, 40, 50, 55, 70, 100; 300; 400 ezer pengőt is készpénzben. Sokkal könnyebb és jobb az élet, ha a lelkekben bizakodás és reménység az úr! Rendeljen még ma, fizetnt van idő legkésőbb az április 10-én kezdődő húzás előtt.